

Velkommen til Gribskov - Esrum Sø

Gribskov med Esrum Sø er dele af det tidligere krongods. Gribskov er med sine 5.600 ha den næststørste af vore gamle skove. Esrum Sø er med sine i alt 1.736 ha Danmarks næststørste sø. Denne folder omhandler den nordøstlige del af Gribskov og sammen med folderne nr. 05, 48 og 79 om Gribskov dækker de hele skoven.

Vandretur. På kortet er med gult afmærket en vandretur på op til ca. 13,5 km. med start fra parkeringspladsen ved Helsingør - Frederiks-værksvejen (Landevej 205). Ved hjælp af kortet og vejstenene i skoven kan man tilrettelægge sin rute til en eller flere af de beskrevne lokaliteter.

Grillpladser og primitiv overnatningsplads. Flere steder langs søbredden er indrettet grillpladser til fri afbenyttelse. Pladserne er markeret på kortet og kan ikke reserveres. I Snevret skov findes en afmærket, primitiv overnatningsplads, hvor man frit kan overnatte i telt og tænde bål.

Hunde: Hunde er velkomne, men kun i snor. I Esrum Lund er der en hundeskov, hvor hunden må gå løs, når den er under kontrol.

Lystfiskeri i Esrum Sø. Lystfiskere kan løse fiskekort og leje både ved Skipperhuset i Fredensborg. Der kan fanges aborre, gedder, brasen, suder, ål og skaller.

Færgesejlads. Efter forudgående aftale med færgefarten ved Skipperhuset i Fredensborg arrangeres sejlture med mindre færges på søen, blandt andet til anløbsbroen ved Kongens Bøge.

Handicapegnethed. Flere strækninger er egnet til kørestolsbrug. De er markeret på kortet med lilla. Vejene er asfalterede, men følger terrænet. En 1,5 km lang handicapegnet sti er etableret med udgangspunkt i P-pladsen ved Esrum Møllegård.

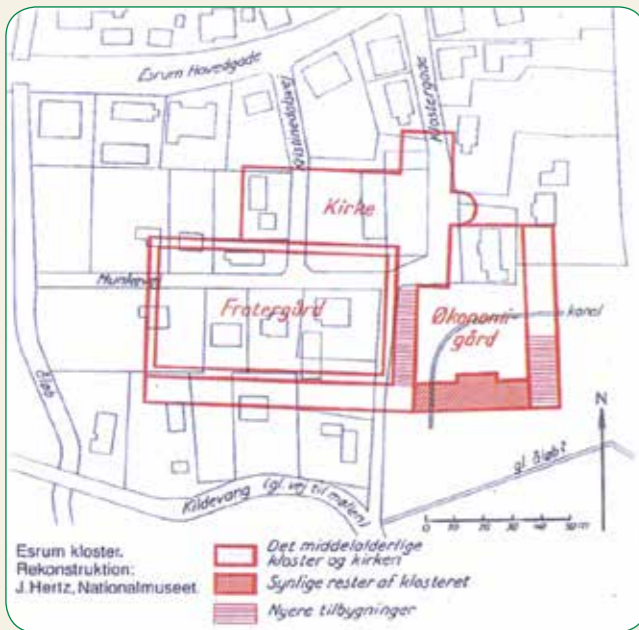
Offentlig transport. Busrute 331 fra Helsingør/Helsingør stopper i Esrum.

Ridestier. Der findes et sammenhængende ridestinet for hele Gribskov. Ridestierne er anlagt som en service for rytterne og med det formål i visse områder at adskille skovens forskellige brugergrupper til alles fordel.

Naturvejledning. Naturvejlederne på Naturstyrelsen Nordsjælland arrangerer ture og giver råd og vejledning i forbindelse med aktiviteter.

Gribskov - Esrum Sø administreres af Naturstyrelsen, Nordsjælland. Find flere oplysninger på www.nst.dk.

● Gribskov - Esrum Sø

D. Esrum kanal og Væltningen

Her ses resterne af den (nu udtørrede) kanal, som i begyndelsen af 1800-tallet blev gravet fra Esrum Sø til Dronningmølle ved Kattegat for at lette transporten af brænde fra Gribskov til hovedstaden.

Det var i Snevret Skov, man omlastede brændet fra den øvre til den nedre kanal. Omladningen fandt sted ad en slidske, Væltningen, som brændet blev kuret ned ad. Stedet ses endnu, som et ca. 4 m dybt krater, i hvis bund den nedre kanal starter sin færd mod Dronningmølle.

Inden man når Væltningen passerer Storedam og Vendedam. Sidstnævnte blev sandsynligvis brugt, når de tørmede pramme skulle drejes rundt før turen tilbage til søen. Ligeledes passerer resterne af Stampemøllen, hvor et vandhjul udnyttede kraften i kanalens vand i en krudtmølle, anlagt under krigen mod England 1807-14. Senere blev møllen omdannet til valkeri til filtning (valkning) af militærklæde. Også sliberi har der været, og en stor smuk slibesten ligger stadig på stedet.

E. Esrum Kanal, træksti

Turen langs kanalen ned til Esrum Sø går ad den gamle træksti, der blev brugt af de heste, som trak brændepremene op ad kanalen. Omridset af den gamle kanal ses tydeligt i terrænet. Karakteristisk for bevoksningen langs kanalen er de mange benvedbuske, som kendes på deres særprægede lyserøde og orange frugter og bladenes kraftige høstfarver. Buskens hårde, hvide ved har været anvendt til drejerarbejde, deraf navnet. Vil man høre naturgalen i forsommeren, er kanalstien et godt sted. Ved kanalens udløb i søen ligger den tidligere pramførerbolig Sølyst, som nu er i privat eje.

F. Frøplantage

Langs vejen ses en stor, yngre bevoksning af rødgran, plantet i 1983. Træerne er podninger, som stammer fra mange udvalgte, særligt smukke rødgraner fra overalt i landet. Plantningen anvendes som frøplantage til produktion af granfrø af særlig god kvalitet.

G. Esrum Å ved Fiskebro

Ved sluseværket reguleres vandstanden i Esrum Sø. Åens forløb herfra og til Esrum Mølle er ikke oprindelig. Det blev gravet i begyndelsen af 1600-tallet på foranledning af Christian IV, som derved kunne at forøge faldhøjden ved Esrum Mølle.

H. Vangene

Stednavnene Blå Port og Sand Port antyder, at vi nu er i de tidligere stuttevange. Fra Chr. IV's tid blev Esrum Klosters ladegård benyttet til opstaldning af heste fra det kongelige stutteri. Om sommeren græssede hestene i de såkaldte stuttevange i Gribskov. Vangene var indhegnede græsningsområder med få spredte træer, som lå langs bredden af Esrum Sø. I begyndelsen af forrige århundrede blev stutteriet afviklet, og vangene blev indtaget til skovdrift. Disse vanges navne bruges endnu som stednavne og er fra nord til syd: Krogdalsvangen, Munkevangen, Tumlingevangen, Fendrikvangen, (og udenfor kortet) Gravervangen og Pibervangen.

Hver vang var omgivet af stengærder med risgærder ovenpå, og vejene blev afspærret med porte, hvis navne endnu benyttes. I hver vang græssede heste af en bestemt farve. Til at passe på hestene var i hver vang ansat en vangemand. De 4 skovløberhuse, som i dag ligger langs Esrum sø, er opført, hvor vangemændenes huse forhen lå.

I. Midtlinien og vangeærder

Her passerer grænsen mellem Munkevang og Tumlingevangen. Det gamle stengærde ses tydeligst på vestsiden af vejen. Medens Søvejen følger terrænets og kystens kurver, løber Midtlinien som trukket efter en lineal. Sandsynligvis er den anlagt som jagtvej efter Kongens ordre. I matriklen fra 1681 kaldes den Kongevejen og var antagelig nyanlagt.

J. Pengestenen

Ca. midtvejs slår den afmærkede vandretur et sving ind om den store "pengesten". Det siges, at skovarbejderne i sin tid mødte op og modtog deres løn af en kollega, der havde hentet pengene for sine kammerater. På et kort fra 1793 hed området pengesletten. I 1908 blev der gravet efter en formodet skjult skat under stenen.

K. Jagt og forstyrrelsesfrit område

Området der er skraveret på kortet er udpeget til forstyrrelsesfrit område, især for hjortevildtet. Der er opsat to platforme ved P-pladsen ved Gillelejevej. Herfra kan man betragte de dyr, der trækker ud af skoven for at græsse på de åbne arealer.

Resterne af Stampemøllen

